

rűbb így: „Elégedetlen *vele*.” Szóhasználati kérdésben mindig célszerű megnézni az Értelmező Szótárt. Tegyük most is! Így megbizonyosodhatunk, hogy az *iránt* valóban főleg barátságos érzést jelentő szavak, kifejezések mellé szokott állni: „Hálát, részvétet, rokonszenvet, szeretetet, tiszteletet érez vki *iránt*.” De lehet az *iránt* semleges is: „Maga sem tudta, mit érzett *iránta*”; „közömbös, közönyös vki *iránt*”. Egyforma joggal mondhatjuk: „Nem lehet kétség az *iránt* vagy *abban*, vagy *arra nézve*, hogy...”

Ritkábban előfordul az *iránt* ellenséges érzést jelentő szavak, kifejezések mellett is: „Ellenszenvet, gyűlöletet érez valaki *iránt*.” A múlt században még sokkal gyakoribb volt ilyen értelmű használata. Újabbán ilyenkor mind sűrűbben a *szemben* használatos. Ezt nem hibáztathatjuk. De ne felejtsük el az *iránt* névutónak eredeti ‚irányában’ jelentését, s akkor nem ütközünk meg régibb íróinknak ilyenféle kifejezéseiben: „Ellenszenvvel viseltek *iránta*.” Ma sem rossz ez. Gárdonyitól ezt a mondatot idézi az Értelmező Szótár: „Pali nem volt már ingerült Lukács *iránt*, s az őrmester *iránt* is enyhült a gőze.”

Az érdeklődést, tudakolást jelentő szavakkal gyakran együtt jár az *iránt* (meg a *felől*): „Minden *iránt* érdeklődik.”

3. Szabó Ernőnek a *mellett*-ről szóló fejtegetését hadd egészítsem ki azzal, hogy néhány gyakori hibát írok ide: „Nagy részvét *mellett* helyezték örök nyugalomra” (helyesen: nagy részvéttel); „2 százalék kamat *mellett*” (ti. kamatra); készpénzfizetés *mellett*” (készpénzfizetésre); „részletfizetés *mellett*” (részletfizetésre); „ilyen körülmények *mellett*” (körülmények között); „zárt ajtók *mellett*” (zárt ajtók mögött); „ilyen hőmérséklet *mellett*” (ilyen hőmérsékleten); „a legjobb akarát *mellett* sem” (a legjobb akarattal sem). Van, aki már nem kifogásolja a „feltételek *mellett*” kifejezést; mégiscsak helyesebb emígy: feltételekkel. Nagyon furcsa a „büntetés terhe *mellett*” szókapcsolat. Képzeljük el, ott áll valaki (jelképesen) büntetésének terhe *mellett*! Úgy nemigen érezheti a súlyát. Az a teher a lelkét nyomja (azt kellene nyomnia)! Így helyes: „büntetés terhe *alatt*!”

4. Nem sok hozzátennivaló van ahhoz, amit Szabó Ernő a *felé* névutónak helytelen használatáról mond. Én úgy tapasztalom — a rádiót, televíziót figyelve, no meg leveleket olvasva —, hogy a vidéki mozgalmi nyelvből még nem vezett ki az ilyesmi: „Fölterjesztették a kérést a tanács *felé*.” Ez a nyelvi különösség — úgy látszik — fővárosunkból leköltözött a vidék *felé*. — Egyet mégis meg kell említenem. A helyes példák közt idézi szerzőnk ezt: „Arccal a vasút *felé!*” Átvitt értelemben, jelszóként nem merném nyelvhelyességi mintának megtenni; többször megírták, hogy ez oroszosság nyelvünkben. Magyarul inkább ilyenformán jelszavasítsunk: „Fejlesszük a vasutat!”; „Fejlesszük anyanyelvi műveltségünket!”; „Törődjünk anyanyelvünkkel!”.

Ferenczy Géza

Vetélkedőn nyert könyvtár

1969. november hó folyamán a *Tiszaán innen Dunán túl* című rádiós vetélkedő sorozat keretében Szolnok és Bács megye versenyzett egymással. E vetélkedő során egy újfajta feladatot is kapott a két megye: Szolnok és Kecskemét város lakói a helyi könyvesboltban sorsjegyet vásároljanak, abból a célból, hogy a megye valamelyik részén új könyvtárt létesíthessenek. Kecskeméten óriási meglepetést keltett a feladat: könyvesboltja rövid egy óra alatt (kb. ennyi volt a megadott határidő) 15 600 Ft értékű sorsjegyet adott el, a szolnoki bolt 5000 Ft értékű eladott sorsjegyével szemben. Meg kell jegyezni, hogy a sorsjegy a vásárlónál maradt, hogy az esetleges nyerepményt megkaphassa, viszont a sorsjegyért járó könyvből könyvtár létesült.

A megyei művelődési osztályra hárult

az a feladat, hogy eldöntse, melyik területnek adják a könyvtárt. Határozata szerint a Kalocsa várososhoz tartozó, de tőle 6 km-re levő kis *Negyvenszállás* település kapja a vetélkedőn nyert könyvtárt, annál is inkább, mert ott sok társadalmi munkával alkalmas helyiség is készült.

A sorsjegy értékének megfelelő könyvanyagot a megyei könyvtárosok állították össze. Az átadásra 1970. január utolsó napján került sor. A könyvtárt illetve klubot *Madarász László* megyei tanácselnök-helyettes nyitotta meg, aki a megyei tanács nevében még további tekintélyes mennyiségű könyvvel ajándékozta meg a negyvenszállásiakat. A könyvvállomány bővítéséhez a kalocsaiak is hozzájárultak.

Király Lászlóné